

А.Г.Щербацький визначає необхідність пізнання світу в двох аспектах: фізичному та математичному. Світ є такий, що має фізичні та чуттєві якості: рухомість, плинність, твердість та ін.

Слід наголосити, що в Києво-Могилянській Академії читалися традиційні філософські курси, що спиралися на античну спадщину (аристотелівське вчення про потенціальне та актуальне буття, матерію і форму, першу та другу матерію), патристистику, схоластику (теоцентричну філософію). І поряд з цим під впливом фізичних уявлень нового часу формувалися нові філософські курси. Розуміння “руху”, “простору”, “часу” не виходило за межі наукового (фізичного, передусім) знання XVII-XVIII ст.

Наприклад, рух “як зміни” (Г.Кониський); “як зміни та переміщення, перетворення у природі” (І.Гізель); простір “як розміщення тіла” (Г. Кониський); “як межа тіл” (С.Яворський); час “як міра руху” (Г.Кониський) тощо.

Філософські трактати викладачів Києво-Могилянської Академії свідчать також про переорієнтацію від богопізнання на пізнання природи та людини. Обмежуючи дії Бога-творця, вони схилялися до думки, що природа сама виступає як творець.

Слід зауважити, що це не відкидання Бога в цілому, а лише обмеження його дії.

Таким чином, на “внутрішній” погляд, існування різних філософських курсів у стінах Києво-Могилянської Академії свідчить про їх своєрідність (діапазон від середньовічного теоцентризму до натурфілософії, що є прагненням пізнавати природу), про становлення наукової традиції.

На “зовнішній” погляд, існування різних курсів з філософії, накопичення філософських знань певною мірою обумовлене загальним західно-європейським контекстом. Сама ж ідея розвитку української культури як частини західноєвропейської цілісності досить нова, тому заслуговує на увагу та й на прихильників.

Тищенко І.М.,
викладач МФ Одеського юридичного інституту

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ - ПРОВІДНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ЖИТТЯ

Ряд визначних поетичних, ораторсько-публіцистичних і драматичних творів написано викладачами Києво-Могилянської колегії. Її учні теж залучалися до самостійної літературної творчості.

Тогочасні літератури були багатомовними, тому цілком природно, що і в Київській колегії літературні твори писалися тими мовами, що застосовувалися в навчальному процесі: не лише українською і церковно-слов'янською, але й латинською та польською. Немає жодних сумнівів щодо належності українській літературі латиномовних творів українських авторів. Твори польськомовні слід зарахувати до обох літератур - польської і української. З першою їх об'єднує головним чином мова, з другою - зміст творів та ідейне спрямування. Типовим у цьому відношенні є перший твір, надрукований від імені учнів колегії - збірка панегіричних віршів

“Мнемосине...” (1639). Вся збірка, хоч і видана польською мовою, спрямована проти експансії католицизму, а в остаточному рахунку - і проти ополячування українського та білоруського народів.

Латинську мову діячі Київської академії вважали, поряд з церковно-слов'янською, найбільш доречною в урочистих випадках. У програмних деклараціях колегія виступає як школа слов'яно-греко-латинська, засновники її прагнули збільшити питому вагу латинської мови за рахунок польської. На практиці це не було здійснене: польською писати було легше, а, головне, польськомовні твори могли розраховувати на ширше коло читачів, ніж латинські. Невипадково вже на другий рік після заснування колегії надруковано згадувану вже збірку віршів “Мнемосине”. Видання її друкарнею Києво-Печерської Лаври стало можливим, оскільки в 1639 р. було куплено у львівського братства матриці латинського шрифту. Першому польськомовному виданню властиві ті особливості мови й змісту, які на той час були традиційними для української панегіричної літератури. “Мнемосине” - типовий зразок емблемної поезії: гравюри символічно-геральдичного змісту та присвячені їм вірші тут взаємозв'язані і взаємодоповнюються. Широко використовується антична міфологія: “Мнемосине” - ім'я давньогрецької богині пам'яті, матері муз; колегія порівнюється з Парнасом. Суспільна роль освіти, знання - одна з провідних тем творів.

Писалися також панегірики на пошанування впливової особи.

За допомогою викладачів Києво-Могилянської академії Лавра, яка раніше видавала тільки кириличні (церковнослов'янські й українські книги), змогла налагодити друкування латинських та польських книг.

Більш безпосередньо освітня діяльність прославляється в творі, дотепер не використовуваному літературознавцями - панегірику Іоанна Калимона з нагоди відвідання у 1641р. Петром Могилою курсу риторики Київської колегії.

Переважна більшість творів цього типу дійшли до нас в одному випадково збереженому примірнику. Немає сумніву, що подібних книг було написано і видано набагато більше. Латинські і польські мовні панегірично-емблемні твори викладачів і студентів Києво-Могилянської Академії підтверджують висновок, зроблений на основі аналізу україномовної поезії, що в цей період в українській культурі надовго утверджується зріле барокко. Незважаючи на суперечливість позицій їх авторів, у цілому ці твори сприяли зміцненню антикатолицьких течій у культурному житті. Літературна творчість діячів Києво-Могилянської Академії - один з виявів секуляризації тематики і образної системи у провідних на той час жанрах літератури.

Говорячи про Києво-Могилянську Академію, як центр українського літературного життя, неможливо не згадати про Лазаря Барановича - українського письменника і суспільно-політичного діяча XVII ст.

Лазар Баранович - вихованець, а згодом викладач і ректор Києво-Могилянської Академії - увійшов в історію української літератури як автор прозових проповідей, віршованих збірок, організатор видавничої справи. Така багатогранна діяльність ще за його життя привернула увагу сучасників і була високо оцінена в подальших церковно-політичних та культурних колах.

На Могилянський Парнас Баранович вступив як “справжній Аполлон”, сповнений слави. Він дійсно зміг “заквітчати гори”, що означало нести

знання, викладаючи поетику, риторику, філософію, а потім ставши ректором Києво-Могилянської Академії.

Великою заслугою Л.Барановича було те, що у цей важкий для українського народу період польсько-шляхетської та турецько-татарської агресії він постійно втручався в політичне життя, відстоював мир, боровся проти чвар і суперечок.

У другій половині XVIII ст. Л.Баранович стає в центрі літературного життя України. За свою невтомну громадську діяльність він користувався великою повагою в культурно-освітніх колах. Важко назвати в давній українській літературі іншого поета-мецената, хто б так по-батьківськи опікався початкуючими талантами, підказував їм теми, сприяв творчості. Пізніше його назвали: "Бескорыстный аматер литературы и поощритель талантов."

Лазар Баранович був великим патріотом, громадсько-політичним діячем, визначним письменником, невтомним просвітителем і видавцем.

З-поміж українських діячів науки і культури, які прославили Києво-Могилянську Академію, помітне місце зайняв видатний письменник, вчений і мандрівник Василь Григорович - Барський (перша половина XVIII ст.). Він був талановитим вихованцем академії. Навчання в Києво-Могилянській Академії заклало основи гуманістично-просвітительського світогляду В.Григоровича - Барського, скерувало його творчі пошуки в подальшій діяльності. Дорожні записки і півтори сотні малюнків В.Григоровича-Барського протягом другої половини XVIII-XIX ст. витримали сім видань, що свідчить про їх надзвичайну популярність.

Вивчення світоглядних засад і діяльності вихованців Києво-Могилянської академії з усією яскравістю підтверджує, що академія від часу її заснування і до середини XVIII ст. підтримувала кращі традиції європейської вищої освіти, була важливим центром генерування й поширення гуманістично-просвітительських ідей у слов'янському регіоні, ідеологічним осередком на східнослов'янських землях, провідним центром українського літературного життя.

Норд Г.А.,
аспірантка УДМТУ

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇЇ ДЛЯ ЗМІШАНОГО ФІНАНСУВАННЯ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ФІЛІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ "КИЄВО- МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ"

Кожна з країн світу проходила через кризові стани і періоди стабільності. Відповідно до цього еволюціонували їх освітні системи як системи, що задовольняють необхідність в нових кадрах на кожному етапі.

Для того, щоб повно розкрити систему освіти, виявити її недоліки в нашій державі, необхідно розглянути, як відбувається процес освіти в розвинутих країнах. Для цього проаналізуємо діяльність вищих навчальних закладів та джерела їх фінансування в Європейській Раді.

Немає в світі країн з однаковою системою вищої освіти. Вища школа (організація, структура, управління, ступені тощо) віддзеркалює культуру,